

VĚTRNÍK

ZPRAVODAJ Č. 2

VYSOKÉ NAD JIZEROU

Program:

DNES - 17. 10. 1982 - NEDĚLE

- 9,00 - Seminář o Gorkého Měšťá-
cích - malý sál Krakonoše
- 13,30 - Rozloučení s DS Vysoká
Libeň v malém sále
- 14,30 - Vítání DS Konstanžinovy
Lázně na MěNV
- 14,45 - Větrovanka před Krakono-
šem
- 15,00 - Vítání DS Konstantinovy
Lázně před Krakonošem
- 16,00 - Divadelní představení
A.a V.Mršťíkovi: Maryša
- 19,30 - Divadelní představení
A.a V.Mršťíkovi: Maryša
- 22,00 - Setkání souboru s pa-
trony na Větrově

=====

ZÍTRA - 18. 10. 1982 - PONDĚLÍ

- 9,00 - Seminář o Maryše bratří
Mršťíků - malý sál Kra-
konoše
- 13,30 - Rozloučení s DS Bolera-
dice
- 14,30 - Vítání DS Josefův Důl
na MěNV
- 14,45 - Větrovanka před Krakono-
šem
- 15,00 - Vítání DS Josefův Důl
před Krakonošem
- 16,00 - Divadelní představení
V.Trapl: Kytice pro pa-
nenku

Národní přehlídka vesnických a zemědělských divadelních souborů

... Je to již dvanáctý podzim, kdy se do našeho malého podhorského městečka sjíždějí ochotnické soubory z celých Čech a Moravy a předvedou nám to, co je stojí sta hodin práce a námahy. Proto si jejich práce velice vážíme a svým potleskem jim za jejich úsilí děkujeme.

XIII. ROČNÍK NP VZDS ZAHÁJEN

Právě u nás ve Vysokém můžeme oce-
nit ochotnickou práci, neboť zanedlouho
oslavíme s vysockým souborem 200 let
trvání tohoto nejstaršího ochotnického
divadelního souboru v Čechách. Historie
ochotnické činnosti ve Vysokém je úzce
spjata s počátky českého divadla a tvoří
významnou kapitolu pokrokových tradic
při vytváření naší národní kultury.

... Pro náš venkov je ochotnické divadlo
stále živou kulturní událostí. Nic nemů-
že nahradit tu krásnou atmosféru styku
diváka s hercem. Snad proto jsou diva-
delní představení zde, a to nejenom při
přehlídkách, do posledního místečka na-
vštívena.... /Ze zahajovacího projevu
s. Jiřího Pičmana, předsedy OŠ NP VZDS/

pokračování ze str. 1/

19,30 - Divadelní představení
V. Trapl: Kytice pro panenku

22,00 - Setkání souboru s patrony na Větrově

Radostné bylo včerejší seznámení s prvním nováčkem letošní přehlídky, se souborem z Boleradic: na Krakonošovo vítání před divadlo přišli chlápci a dívky v krojích, s vínem hroznovým i s demižony, jejichž obsah ochutnal nejen sám vládce hor, ale i všichni, kteří soubor přišli pozdravit. A že se při burčáku trochu pozpívalo, to už patří k věci. A aby veselí bylo dokonalé, zahrála Větrovanka i k tanci. Pohoda a temperament, které s sebou sympatičtí Jihomoraváci přivezli, jsou příjemným osvětlením pro všechny Vysočáky právě i pro tento týden adoptované.
/A to víno - mňam!!/

Již několik let trvající světoznámý soubor VOBSKOČÁK se včera sešel na své první přehlídkové valné hromadě a oplýval elánem jako vždy. Něco je však od loňska přece jen ještě zkvalitnilo:

1. Už se všichni bezpečně poznají, protože mají krásné souborové odznaky.
2. Konečně bude dostudována a předvedena více let slibovaná inscenace hry Mlynář a jeho dítě /ale bude to prý těžký porod/. Za všechny nečleny Vobskočáku, pokud tu ještě nějakí jsou, přejeme hodně zdaru.

PŘIVÍTALI JSME MEZI NÁMI

na včerejším slavnostním zahájení XIII. NF VZDS řadu čestných hostů. Byli to především místopředseda ČV SDR Josef POLÁČEK, tajemník pro ideologickou práci KV KSČ s. Vladimír NOVÝ, vedoucí OK VčKNV s. Jiří PRAŽAN, inspektorka OK VčKNV s. Alena PLOČKOVÁ, tajemník pro věci organizační OV KSČ Semily s. Jaromír MARTINEC, předseda ONV Semily s. Jiří Mareš, tajemník OV NF Semily s. Zdeněk PETERKA, předseda OOR Semily s. Jaromír FALTUS, předseda OV SDR Semily s. Josef KÚTEK, vedoucí OK ONV Semily s. Ladislav KUBÁT, ředitel OKS Semily s. Jaroslav RŮŽIČKA, předseda ZO KSČ Vysoké n. J. s. ing. Josef Soukup, Řada MěstNV Vysoké n. J., předseda ÚV SČDO dr. Milan KYŠKA, delegace KV SČDO Hradec Králové a OV SČDO Semily.

Alois Mrštík: LEGENDY O MARYŠI /úryvek/
Jak povstala Maryša?

Asi v roce 1888 přijel jsem do Prahy k rodičům na vánoční svátky a dovezl jsem s sebou tenkrát rozvrh vesnického románu. Když Vilém přečetl, povídá: "Scafra, z toho by se mohlo podařit drama." Přemýšleli jsme o tom, debatovali a nakonec mi Vilém uložil, abych se pokusil o nahození aktů.

Podkladem mi bylo donucování k sňatku, jaké bývá skoro v každé dědině a jehož podobný případ jsem podrobně znal u jedné selské rodiny, kde pěknou dceru donutili, aby si vzala zámožného vdovce s dětmi.

První akt - jednání Vávry s Lízalem a Franckovo loučení jsem si vymyslel. Ještě z přátel mi vyprávěl, co se kdysi přihodilo v sousední vesnici, kde rival v hospodě vyhrožoval svému sokovi, že mu za jeho děvčicou bude chodit veřejně. Z toho ovšem povstala bitka. Stala se pak podkladem pro akt třetí. Pro pátý akt mi pak bylo podkladem jedno z porotních líčení v Brně, na které jsem se pamatoval ze svých studentských let, kde mladá žena otráвила svého muže, starého kováře, surového tyрана, aby se od něj osvobodila. Tenkrát byla porotou osvobozena a pamatuju z novinářské noticky že po přelíčení a osvobození se provdala a se svým milencem odstěhovala do Chorvatska.

Je tedy každý akt z jiné dědiny, nebo první a čtvrtý vymyšlen - vytvořen. Vyběrali jsme ovšem v celku i v detailech ze svých zkušeností na dědinách věci vysloveně typické. Kdyby bylo pravdou, že Maryša je vzata ze skutečnosti, pak by drama bylo jednou povedenou fotografií. A to snad přece není!

Tedy: Všechno co se o Maryši v tomto smyslu vypravuje v kruzích herectva i občanstva, je jen legendou - a nic víc.

- Co nového ve Vysokém?
- od června je otevřeno nové nákupní středisko
 - proběhly třídní oslavy stoletého jubilea školy
 - pošta dostává nové fasády
 - Větrovanka hraje v nových oblecích a s novými nástroji

- Co není nového ve Vysokém?
- že jsou všichni "Krakonošáci" nesmírně obětaví a starostliví a neúnavně pečují o naše blaho

NÁS ROZHOVOR

s Janem Horákem, režisérem inscenace *Maryši bratří Mrštíků* v souboru osvětové besedy v Boleradících. Atmosféra příjemná, krátce po uvítání souboru před Krakonošem.

Otázka téměř nevhodná /s ohledem na region vzniku inscenace/:

Proč jste si vybrali právě *Maryšu*?

"Plán byl už dávno. Teprve v poslední době se však v souboru vytvořily podmínky k realizaci. Máme ve svém středu dostatek mládeže a zástupců střední generace. Chtěli jsme seznámit nejmlaší návštěvníky našich představení s odkazem klasiků dramatické literatury konce minulého století u nás. Premiéru jsme měli v dubnu letošního roku, zkoušeli jsme od listopadu."

Jak se chystáte oslavit Rok českého divadla?

"Chtěli bychom obnovit tradici dětského divadla v naší obci. Dětské divadlo vytvářelo dobré předpoklady pro posílení členské základny "dospělého" souboru.

Dále máme plány inscenační, ale konkrétní podoby nabydou po odeznění posledních repríz *Maryši*. Uvažujeme o Tylovu *Strakonickém dudáku* nebo *Drdových Hrátkách s čertem*.

Otázka do třetice: Věnovali jste se klasice již dříve?

"Naposledy to byl *Tylův Čert na zemi*. Hrála se však u nás i současná *Bařinkova Smrt na hrušce*, autorsky vycházející z tradice lidové slovesnosti."

Děkuji za rozhovor a za redakci *Větrníku* přeji celému souboru příjemný a dlouho v dobrém vzpomínaný pobyt ve Vysokém nad řekou Jizerou. Do další činnosti hodně zdaru.

/rozmlouvala KD/

Divadlo mladých z Vysoké Libně přivezlo letos do Vysokého inscenaci Gorkého *Měšťácků*, tedy text obtížný a složitý, a ukázalo nám zřetelný pokus o jeho současný výklad. Režisér M. Švarc už v úpravě ponechal stranou otázku pevného zakotvení příběhu v historické situaci, do níž je Gorkého hra zasazena, nekladl důraz na sociální určení a zařazení jednotlivých postav a zaměřil se na zobrazení vztahů mezi rodiči a dětmi, na konflikty jejich odlišných světů, tedy na problém skutečně současný.

Sdělení tohoto záměru pak dosáhl v promyšleně vystavěné inscenaci, jejíž první polovina sázela na téměř zběsilé tempo dialogů bez hlubšího rozehrání situací, druhá pak ponechala prostor hercům k motivování a psychologickému rozpracování jejich jednání. Poměrně vyrovnané a navíc stylově

R E C E N Z E

jednotné herecké výkony se pak rovněž nemalou měrou zasloužily o velmi zajímavý inscenační výsledek.

Ovšem i při spravedlivém ocenění všech kvalit a předností inscenace je třeba si položit otázku, související s problémem aktuálního výkladu klasického textu, zde konkrétně otázku, nakolik jsou Gorkého *Měšťáci* svázáni se svým dobovým zařazením a nakolik je možné se od tohoto zařazení oprostít, aniž by došlo k tomu, že postavy ztratí zázemí pro své jednání a aniž je tak představení ochuzeno o větší plasticitu, o další rozměr. A to se při všech výše zmíněných kvalitách vysokoliběňské inscenace přece jen trochu stalo.

Co je to vůbec motivace?

Velmi stručně řečeno: motivace jsou jakési síly, impulsy, podněty, které působí v člověku tak, že jej nutí jednat v určitém směru.

Úvaha o funkci motivačních sil

Abychom co nejlépe pochopili problém motivace, zabýváme se několika modely jeho fungování.

1. Model plynoucí z nutnosti vyrovnat tíživý nedostatek se snažíme zcela spontánně odstranit. Přímo evidentní je to u nedostatku potravy, vzduchu, vody, který pociťujeme jako základní deficit, tíživý nedostatek. Spontánní činnost se snažíme odstranit pocity hladu, dušení či žízně tak, aby zmizely. Důvodem naší aktivity je právě onen zmíněný hlad, nedostatek vzduchu či žížeň. Čili důvodem našeho jednání je odstranit tento nedostatek a zmíněných pocitů se zbavit.

Tento známý pocit existuje nejenom ve sféře nejzákladnějších potřeb, ale v jisté analogii i u potřeb poněkud odvozenějších. Tak kupříkladu víme, že existuje obecná tendence zbavování se nedostatků v životní úrovni. Hovoříme v tomto případě přímo o potřebách něčeho se zbavit či pozitivně něčeho nabýt a to tak, abychom byli vyrovnáni. Tedy zbavit se hladu, nabýt jídla, abychom byli alespoň v různé míře přiměřeně sytí atd.

Vskutku víme, že dramatická či literární postava, dostane-li se do takto mezní situace, jedná velmi aktivně, aby nabyla pocitu naplnění, či aby se zbavila pocitu deficitu.

Prosím, abychom tyto věci nezužovali pouze na ty nejelementárnější potřeby, abychom si osvojili i vzhled dramatické postavy, právě skrze odstraňování deficitu.

Tak postavy antického dramatu jednají pod tíhou železného fata, osudu. Ale Oidipos v určitém okamžiku žízní vyřešit svoji životní hádanku; tato aktivita jakkoli osudově předurčená - plyne z jeho originálních nejosobnějších životních motivů. Totiž, poněkud nadneseně řečeno: splnit, vyplnit vakuum životní otázky a zaplatit za ní - třeba i vlastní existencí.

Vedle modelu deficitního se ovšem nabízí i model právě opačný -

2. Model uvolnění

I model uvolnění vychází ze základního pocitu nutnosti zbavit se něčeho, ale v tomto případě se nejedná o deficit, ale o zbavení se.

Tak kupříkladu víme, že máme neodbytnou potřebu zbavit se únavy. Děláme to tak, že nastolujeme jinou, často opakovanou činnost. Při intenzivní práci duševní se snažíme zbavit únavy procházkou, sportem atd. Při nadměrné únavě fyzické spíše lenošíme, fyzicky odpočíváme, čteme, sledujeme televizi.

I slavná Freudova teorie libida staví na tomto elementárním pragmatickém pocitu jako základní potřebě.

Celá série uměleckých děl a jejich interpretací z tohoto modelu vychází. Mnohé z dramát Williamsových, Ingeových, Millerových atd., mají v základě libidozní předpoklad a jejich hrdinové jednají s elementární motivací zbavit se přetlaků z pocitů nevyrovnání, vykořenění. Oba shora zmíněné modely /i zkušenosti/ jak se přímo nabízí, jsou vedeny v jakési latentní úvaze o potřebě člověka nalézt svou rovnováhu, vyrovnat se. Takové rovnováže říkáme homeostáze.

Problém rovnováhy je ovšem problémem značně "křehkým". Víme dobře, z nejvlastnějších zkušeností, že rovnováha je stále porušována, že je velmi obtížná k dosažení. Proto je nutné zdůrazňovat, že jde spíše o úsilí dosahnout rovnováhy než být v rovnováze.

To na straně jedné. Na straně druhé víme, že věc uspokojení z dosažení pozitivního stavu není zdaleka tak jednoduchá. Máme-li určitý standard, nespokojujeme se zpravidla s ním a usilujeme jít dále a výše. Jako by rovnováha nebyla pouze tendencí po vyrovnání, ale mířila směrem k těžko dosažitelnému.

Vzpomeňme v tomto případě královských tragedií Shakespeara, v němž dosažení jistého cíle vede postavu k dalším a dalším etapám až na samém vrcholu je nutno "měnit za koně"!

/zkráceno - pokračování v č. 2/

VĚRNÍK, zpravodaj XIII.národní přehlídky vesnických a zemědělských divadelních souborů. Redakce: Alena Gasparičová, Karla Dörrová. Vydává OŠ NP VZDS. Číslo 2. Povoleno OK Semily pod č.273/82. Cena 1 Kčs.